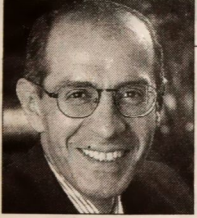

Siyaset ve sosyolojisi

HASAN BÜLENT KAHRAMAN

Verso A.Ş.'nin ve Dr. Erhan Göksel'in yayımladığı raporlar ilginç bilgiler içermektedir. Bunların sonucusu siyasal sosyoloji ve davranış yorumlarına açıklığı nedeniyle çarpıcıdır.

Dr. Göksel çalışmasında 'merkez sağ' ve 'merkez sol'da 1987 - 1995 arasında meydana gelen oy yitimini gösteriyor. 1987'de yüzde 88.7 olan kütle, 1991'de 82.6'ya, 1995'te 64.1'e inmektedir. Düşüş merkez sağda daha trajiktir ve 55.4, 51 ve 38.8 olarak gerçekleşmiştir. Araştırmanın ikinci bölümündeki bulgular daha da ilginçtir. 'Türkiye'nin en gelişmiş 26 ilini kapsayan Marmara, Ege ve Akdeniz illerine 11 Karadeniz ili'nin eklenmesiyle Türkiye seçmenlerinin yüzde 64.5'i elde edilmektedir ve bu alanda toplam merkez oyları yüzde 72.5'tir. Geriye kalan 43 ilde ise bu oy kütlesi yüzde 50 dolayındadır. Dolayısıyla da, Göksel'e göre Türkiye'nin üçte ikisinde merkez görel olarak daha zayıf. Bu bulguları birkaç noktada yorumlamak

istiyorum. Çünkü bu sonuçların baştan beri sürdürdüğüm bazı savları desteklediği kanısındayım: Merkez ideolojisinin çöküşü siyasetin sosyolojiden kopukluğu ve DSP'nin radikalizm konumu.

1. Merkez sağdaki kayıp muhtemelen radikal unsurlara gitmiştir. O da, Türkiye'de genellikle köktendinci kesim olarak bilinmektedir. Dolayısıyla, iki kesim arasındaki oy akışı daha ayrıntılı olarak incelenmelidir. Ben, temel olarak RP-FP hattının da son tahlilde, sistem partisi olduğu kanısındayım. O nedenle bu bulgu aslında devletçi-seçkinci-bürokratik-paramiliter merkez ideolojisinin yetersizliğini, tıkanmışlığı göstermektedir. Oradaki ciddi bir açılım ek müdahalelere gerek kalmaksızın dinsel kesimi zayıflatacaktır.

2. 'Gelişmiş' bölge tanımı netleştirilmelidir. Bugün Ankara ve İzmir'in ama bilhassa İstanbul'un demografi olarak hangi gelişmişlik kategorilerini temsil ettiği aydınlatılmalıdır. İstanbul 'gelişmemişlik' göstergelerini de içeren bir satıhtır. O nedenle de büyük kentler kendi içlerinde ayrıştırılarak (sanayi - işçi bölgeleri, varoşlar) dikkatli bir biçimde taranmalıdır. Nitekim, İstanbul yerel yönetimlerindeki

RP-FP radikalizminin etkinliği önemli bir göstergedir.

3. Daha önce yayımlanmış Kardam-Tüzün araştırmasında (Veri Araştırma) iki önemli saptama getirmişti. Öncelikle, değerlendirmelerde geçerli oyların değil, kayıtlı seçmenlerin esas alınması gerektiği vurgulanmıştı. İkincisi, bunun sonucu olarak, merkez solun (CHP geleneği) 'tarihsel' çıkışları (1977, 1989) daima merkez sağ (DP geleneği) seçmenin sandığa gitmemesine bağlıydı. Göksel bulgularıyla birlikte ele alınınca merkez sağdan artık merkez sola bu anlamda bir 'desteğin' durduğu söylenebilir. Belli ki, o etkileşimin yerini merkez sağdan radikal sağa kayış almıştır.

4. Son nokta DSP ile ilgilidir. Bir önceki seçimde popülizmi ve görel marjinal tavrı nedeniyle nispeten lümpen kesimlerin (RP-FP çizgisini de destekleyen kesim) oyunu alan DSP şimdi merkezci söylemiyle bu niteliğini yitirecek midir? Dolayısıyla da, a) Seçimlerden sonra DSP aldığı oylarla nereye oturacaktır? b) 'Radikalizme' izin verilmeyen Türkiye'de, yitirilmiş merkez oy kütlesi ne olacaktır? Önümüzdeki seçimlerin bir cevap değil, bir muamma olduğu artık bellidir.